

Eva Maria Korsisaari

The love song is never simply happy,

TOTESI LAULAJA JA LAULUNTEKIJÄ Nick Cave Wienin runofestivaaleilla 1998 pitämässään puheenvuorossa ”Rakkauslaulun salattu elämä”. Hän uskoo, että ne laulut, jotka kertovat ainoastaan rakkauden autuudesta, ovat itse asiassa rakkauslauluiksi naamioituja vihalauluja; niihin ei tule luottaa. ”Rakkauslaulun on värähdeltävä surunkuis-kutusten ja tuskankajahdusten mukaisesti. Kirjoittaja, joka kieltäytyy tutkimasta sydämen synkempiä seutuja, ei koskaan pysty kirjoittamaan vakuuttavasti rakkauden ihmeestä, taiasta ja riemusta”, Cave sanoi. Ja edelleen: ”Kirjoittaessaan rakkauslaulua istuu ja illastaa mene-tyksen ja kaipauksen, hulluuden ja alakulon, hekuman, lumon ja ilon kanssa tuntien niitä kaikkia kohtaan yhtä lailla kunnioitusta kuin kiittolisuuttakin.” Samalla Cave liittää itsensä tiettyyn rakkauslaulujen laatijoiden perin-teeseen, jota hänen mukaansa edustavat miehet kuten Bob Dylan, Leonard Cohen, Van Morrison, Tom Waits ja Neil Young.

En pane vastaan. Nick Caven kirjoittamalle rakkaus-lyriikalle on ominaista kiihkeys ja haikeus, oli rakastettu sitten käsillä tai kaukana. Lemmenraastamuksesta ker-tovia lauluja löytyy liki jokaiselta Caven ja The Bad Seeds -yhtyeen albumilta aivan ensimmäisiä ja aivan viimei-simpiä levyjä lukuunottamatta: niiden piiriin ovat luet-tavissa muun muassa kappaleet ”Sad Waters” (*Your Fu-neral... My Trial*, 1986), ”Slowly Goes the Night” (*Tender Prey*, 1988), ”The Ship Song” (*The Good Son*, 1990), ”The Loom of the Land” (*Henry’s Dream*, 1992), ”No-body’s Baby Now” (*Let Love In*, 1994), ”West Country Girl” (*The Boatman’s Call*, 1997) ja ”Sweetheart Come” (*No More Shall We Part*, 2001). Lajityypin huipennus on levyn *The Boatman’s Call* kappale ”(Are You) The One That I’ve Been Waiting for?” Sitä on kuunneltava, uudel-leen ja uudelleen:

*I’ve felt you coming, girl, as you drew near
I knew you’d find me, cause I longed you here
Are you my destiny? Is this how you’ll appear?
Wrapped in a coat with tears in your eyes?
Well take that coat, babe, and throw it on the floor
Are you the one that I’ve been waiting for?*

*As you’ve been moving surely toward me
My soul has comforted and assured me
That in time my heart it will reward me
And that all will be revealed
So I’ve sat and I’ve watched an ice-age thaw
Are you the one that I’ve been waiting for?*

*Out of sorrow entire worlds have been built
Out of longing great wonders have been willed
They’re only little tears, darling, let them spill
And lay your head upon my shoulder
Outside my window the world has gone to war
Are you the one that I’ve been waiting for?*

*O we will know, won’t we?
The stars will explode in the sky
O but they don’t, do they?
Stars have their moment and then they die*

*There’s a man who spoke wonders
Though I’ve never met him
He said, “He who seeks finds
And who knocks will be let in”
I think of you in motion
And just how close you are getting
And how every little thing anticipates you
All down my veins my heart-strings call
Are you the one that I’ve been waiting for?*

Laulu on tehty kysymyksistä, kysymykseksi. Sinuako olen odottanut? Oletko kohtaloni? Näinkö näyttäydyt? Takkiin kääriytyneenä, kyyneleet silmissäsi? Me tulemme kyllä tietämään, emmekö tulekin? Silloin tähdet räjähtävät, vai räjähtävätkö? Sinuako olen odottanut? Vas-tauksia ei kuulla, kaikki myös päättyy kysymykseen. Silti laulu sisältää onnen etiäisen, antaa aavistuksen toivoa. Surusta ja kaipauksesta syntyy kokonaisia maailmoja, suurenmoisia ihmeitä.

Nick Caven rakkauslyriikassa toivo ja toivottomuus eivät kietoudu yhteen siksi, että laulujen rakastajat olisivat kyynisiä rakkautta tai sen elinvoimaisuutta kohtaan – että he tahtoisivat uskoa rakkauteen, mutteivät elämän realiteetit tuntien pysty. Ei; Caven sanoituksissa rakastajat ovat epäroimättömiä rakkauden olemassaolon ja voimien suhteen.

Mainittujen rakkauslaulujen suruisassa hurjuudessa ei ole kyse myöskään siitä, että niissä rakastajat väittäisivät rakastavansa toista sittenkin, vaikkei tämä antaisi heille toivoa vastarakkaudesta – että he pohjimmiltaan nauttisi-vatkin enemmän omista sydänsuruistaan, omasta *sauda-destaan* kuin kohtaamisista ja kosketuksista toisen kanssa. Ei; Caven lyriikassa rakkaus on jotakin, joka tapahtuu kahden välillä.

Mielestäni lemmenraastamus ei mainitsemisani sa-noituksissa synny siitäkään, että tosi rakkauden koke-miseen tarvittaisiin kuoleman apua – että rakastavaisten

olisi saatava surmansa, jottei heidän rakkautensa ikinä hiipuisi, tai että rakkaus voisi saada täyttymyksensä vasta tätä maailmaa täydellisemmässä tuonpuoleisessa. Ei; Caven rakkauskäsityksen mukaan rakkaus on jotakin ellettävää.

Rakkaus ei liioin ole kaihoisaa siksi, että rakastajat olisivat kyvyttömiä rakastamaan lihaa ja verta olevaa, ehkä epätäydellistäkin toista – että he päätyisivät rakastamaan tätä vain kaukaa ja idealisoiden. Ei; Caven sanoituksissa rakastavaiset tahtovat olla ainutkertaisen, epätäydellisenkin toisen kanssa kasvotusten.

Ja viimein rakastajat eivät heittelehti näissä lauluissa onnen ja ahdistuksen ristiaallokossa siksikään, että he pyrkisivät omistamaan toisen – että he vahtisivat toisen pienimpiäkin ailahduksia ja vaativat tätä vannomaan ikuista uskollisuutta. Ei; Caven rakastavaiset tahtovat itsensä ja toisensa vapaina.

Kaikki nämä viisi yllä luetelluista Nick Caven lauluista uupuvaa juonnetta ovat kyllä tuttuja länsimaisesta rakkauskirjallisuudesta: ne kaikki pyrkivät karistamaan rakkaudesta epävarmuuden ja saattamaan rakkauden käsitettävän, hallittavan piiriin. Ja tottahan myös joissain Caven lauluissa ollaan hullaantuneita pikemminkin rakkauden aikaansaamiin tempaannuksen tiloihin kuin toiseen ihmiseen, tai ratkaistaan rakkaus kuoleman avulla – ei tarvitse kuin ajatella *Murder Ballads* -levyn kappaletta muistaakseen, että myös näin on.

Mutta mainitsemisani Nick Caven lauluissa, muun muassa niissä rakkaus ymmärretään toisin. Näissä kappaleissa Cave hahmottelee omanlaistaan rakkaudenfilosofiaa – ymmärrystä rakkaudesta jonakin, joka väistämättä, *ratkeamattoman luonteensa vuoksi*, synnyttää niin autuutta kuin alakuloakin. Tätä ratkeamattomuutta ei tule yrittääkään karistaa rakkauden kokemuksesta; mikäli tässä onnistuttaisiin, rakkaus itse raukeaisi.

Caven lauluissa annetaan ymmärtää, että minun rakkauteni toiselle on lahja. Mutta rakkauteni ei ole mikä tahansa lahja, jonka annan toiselle vailla vastalahjan odotusta: rakkaus on jotakin, joka elää vastavuoroisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Ja koska toivon rakkaudelleni vastausta, vastarakkautta, olen rakkauden lahjan antaessani aina vaarassa. Entä jos toinen ei vastaakaan minulle? Entä jos toinen ei rakastakaan minua? Nyt? Joskus tulevaisuudessa? Caven laulujen maailmassa rakkaus ei tuo tullessaan tyyntymystä; sen sijaan rakkaus merkitsee jatkuvaa kysymistä, kuuntelemista ja itsensä alttiiksi asettamista. Rakastavan on haluttava, joka hetki, enemmän rakkauden mahdollisuutta kuin omaa haavoittumattomuuttaan.

Nick Cave ei tietenkään ole ainoa tämänlaatuisten rakkausmaailmojen luoja; hän tunnistaa aivan oikein sielunveljensä Bob Dylanissa, Leonard Cohenissa, Van Morrisonissa, Tom Waitsissa ja Neil Youngissa. Kyseinen ymmärrys rakkaudesta ei ole kuitenkaan vain miesten tuntema ja kuvaama. Tuon tähän piiriin vielä yhden laulunlaatijan, vaikkei Cave häntä Wienissä pitämällään luenolla mainitsekaan. Laululyriikkaa Lesboksen saarella 600-luvulla ennen ajanlaskumme alkua luonut Sapfo

ei enää laula tai laulata keskuudessamme, mutta minä kuuntelen myös häntä, yhä edelleen:

”Se kuuluu jumaliin se mies joka sinun kanssasi istuu
joka kuulee sinun ihanan äänesi läheltä,
ja sinun naurusi
ja sinun lempeäsi
ja sinun rakkautesi
sinun
naurusi
Sydän säikähtää rinnassani Kun katson sinua en
mitenkään
saa ääntä suustani (Kun näen sinut äkkiä)
kieleni tärisee, tuli juoksee ihoni alla, en näe mitään
korvissa suhisee, hiki kohoaa pintaan,
paikkani vapisevat, olen
keltaisempi
kuin ruoho,
kohta kuin kuollut
Mutta kaikki on kestettävä, sillä”

Näissä Sapfon laatimissa, Pentti Saarikosken suomentamissa säkeissä halu ja rakkaus ovat niin rajuja, että ne saavat aikaan ruumiin rajojen järkkymisen. Runon rakastajatar näkee tytön, hän kuulee tytön ihanan äänen ja tämän naurun. Samanaikaisesti hän kuitenkin menettää näkönsä, kuulonsa ja äänensä. Hän ei voi olla laulamatta rakkaudestaan. Hän ei voi laulaa rakkaudestaan. Hänessä tapahtuu niin että hän on enemmän elossa kuin koskaan. Hänessä tapahtuu niin että hän on kohta kuin kuollut. Hän hajoaa kappaleiksi. Hän kestää kaiken.

Halu ja rakkaus saavat aikaan ruumiin rajojen järkkymisen lisäksi myös käsitteellisten rajojen järkkymisen. Sapfon laulun rakastajatar tietää rakkauden olevan autuasta. Samanaikaisesti hän kuitenkin tietää rakkauden olevan myös armotonta. Hän tietää, että ”rakkaus repii jäsenet suloisenkatkera kesytön peto,” kuten Sapfo eräässä fragmentissaan kuvaa.

Rakkaus ei ole yksi – Sapfo ja Nick Caven ajatus rakkaudesta jonakin alati ratkeamattomana on vain eräs mahdollisuus hahmottaa lemmenelämän luonnetta. Minua se kuitenkin puhuttelee ja tahdon antaa tälle ymmärrykselle tunnustusta omana rakkaudenfilosofianaan; vaikkapa piirtää sen merkiksi rakkauden symboliksi vaikiintuneen ♡-kuvion sijaan symbolin ♡. Kertokoon ♡ tällaisen rakkauden kysyvistä, kuuntelevasta ja avoimesta luonteesta. Kulkeutukoon ♡ kaikkien niiden piiriin, jotka tällaisen rakkauden tuntevat, jotka tällaisen rakkauden maailmoissa kulkevat, tietävät, että *it's a sad and beautiful world*, kuten Tom Waits Jim Jarmuschin elokuvassa *Down by Law* hyräilee.